

Vetőmag

XVIII. évfolyam, 2011. 2. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács folyóirata

A tartalomból

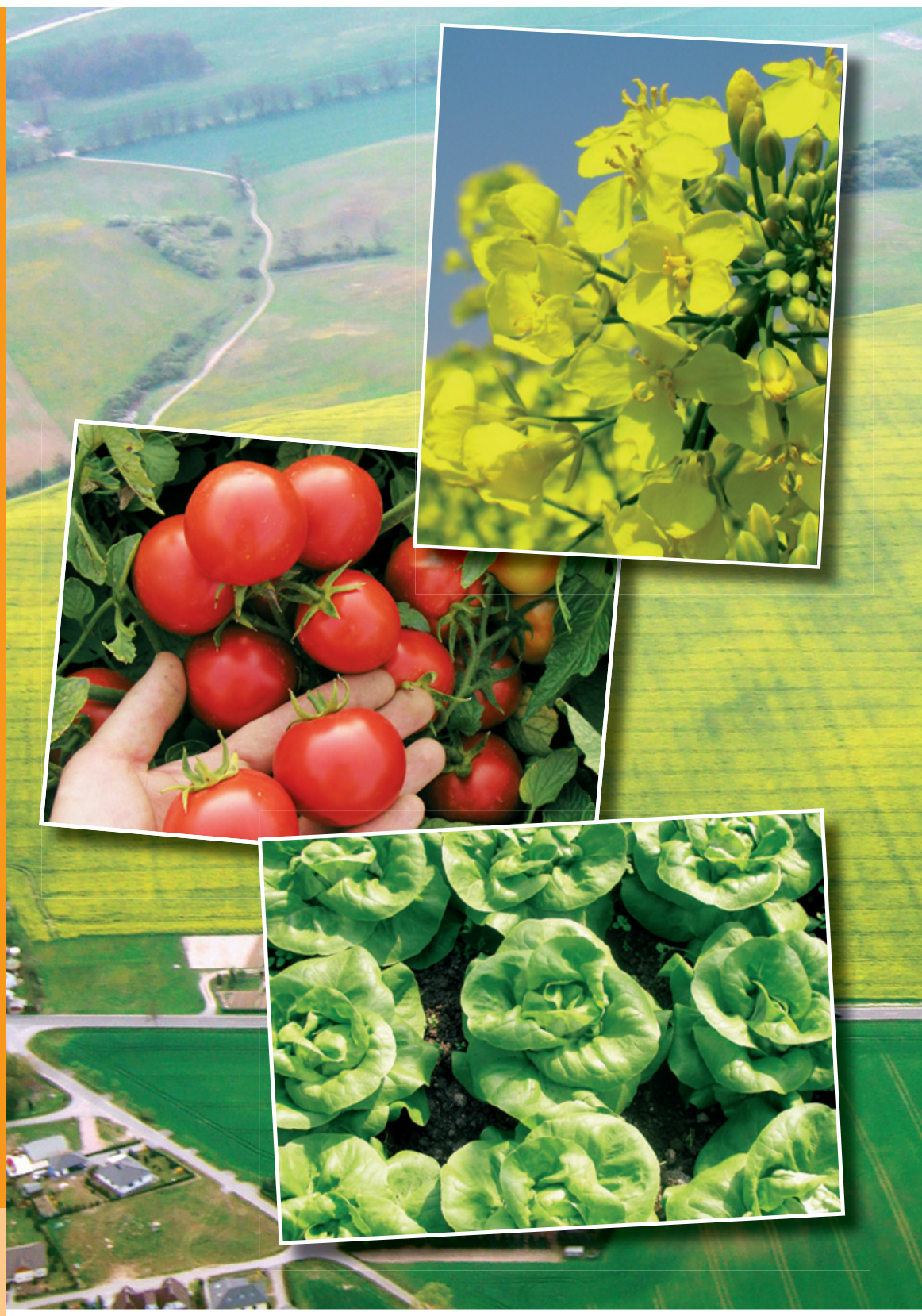
Gabona és vetőmag tárolása
hűtéssel 2

Hús éves az Agromag Kft. 3

RAPOOL – Repce made in
Germany 6

Biodiverzitás
és növénynevelés 10

Merre tart a vetőmagipar? 13

Gabona és vetőmag tárolása hűtéssel

Az aratás után a tárolási veszteség szélsőséges klímájú területeken gyakran 20 százalék fölé emelkedik. Az elmúlt évtizedekben bebizonyosodott, hogy ezek a veszteségek a Granifrigor hűtve tárolással jelentősen csökkenthetők. Ezzel az eljárással világszerte, szezononként mintegy 80 millió tonna gabonát, rizst, kukoricát, stb. tárolnak. A frissen aratott gabona romlásának oka alapvetően a termény önfelmelegedésében keresendő. Ez a probléma a mérsékelt éghajlatú területeken – pl. Közép-Európa – ismert. A hűvösebb évszakokban, ősszel és télen kevesebb tárolási probléma jelentkezik, mint a meleg periódusban. A hűtve tárolással ezeket a kedvező téli viszonyokat a nyárba helyezhetjük át.

A gabonaszem felépítése és felszíne, fizikai tulajdonságai – mint pl. a rossz hővezető-képesség – alapján a legjobb feltételeket kínálja a hűtésre. Kondicionált – hűtött és száraz – levegőt fújnak a halmon keresztül a különböző nagyságú silókba, illetve vízszintes tárolókba. Általában egyszeri hűtés több hónapos tároláshoz elegendő. A szárítási energia tetemes csökkenésén kívül, hűtve tárolással a légzési veszteségek minimalizálása és a minőségmegőrzés tökéletes védelmet nyújt a rovarlárva-kifejlődése és a rovarkártétel ellen.

A szárazanyag tartalom, illetve súlyvesztés csökkentése

A gabonaszem – rizs, kukorica, szója – vágás után is él, lélegzik. A szemek légzése során végbe menő kémiai folyamat miatt az oxigénfelvétel mellett szénhidrátok bomlanak el, ami által széndioxid, víz és hő szabadul fel, ezáltal a szárazanyag csökken, így súlyvesztés keletkezik. A hőfejlődés, illetve a légzésintenzitás függ a termék nedvességétől és a tárolási hőmérséklettől. Nedves gabona tárolásánál a veszteség többszöröződik. Ha a tárolás hőmérséklete

10 °C-ra süllyed, a veszteségek akár 80–90 százalékkal redukálhatók.

A rovarok és mikrobák által okozott súlyvesztés és minőségromlás elkerülése

A hűtve tárolást eredetileg az aratási nedvességtől gabonák, szárításra kerülésig tartó puffer-tárolásához tervezték. A gabonakártevő rovarok számára az optimális hőmérséklet – amelyen a pete állapottól a teljes kifejlődésig tartó ciklus 100 napig tart – 17–21 °C között van. A hőmérséklet kb. 13 °C-ra történő csökkentésével a rovarlárva-kifejlődése és a rovarkártétel kiküszöbölhető. A kártevők egyfajta inaktív téli álomba kerülnek, így vegyi kezelés a hűtött gabonánál nem szükséges. A penészgomba kifejlődésének, és a mikotoxin termelésnek is, többek között, a meleg kedvez a legjobban. A rovar és a

mikrobiális fertőzés, valamint ezek saját légzése is hozzájárulnak a már említett hőfejlődéshez.

A szárítóberendezés tehermentesítése, és a szárítási költségek megtakarítása

A tárolásstabilitás elérése érdekében, a nedvesen aratott gabonát, felhasználás szerint 14–16 százalékra szárítják. A két eljárás, a hűtés és a szárítás kombinációjával, több előnyre tehetünk szert:

- a szárítóteljesítmény nő, mert nem kell olyan intenzíven szárítani,
- a terményt kíméletesen szárítják, a héj nem reped meg, és nem lesz minőségvesztés,
- jelentős szárítási költségeket takaríthatunk meg.

Minden hűtőfolyamat együtt jár egy szárítási effektussal is. A hűtés/száritás kombinációjával a nedvességet, a kívánt tárolási hőmérséklettel szemben, magasabban lehet tartani. A maradék nedvességet a hűtés viszi el.

Nem szükséges az átrakodás, így a költségek csökkenthetők

Ismeretes, hogy a hűtés nélküli hagyományos tárolásnál gyakran többszöri átrakodás is szükséges. Az egyszer lehűtött termény hosszú ideig hideg marad. Ennek oka a gabonafélék kivételesen rossz hővezető-képessége. Így például, egyszer hűtött, 15,5–16,5 százalék nedvességtartalmú gabona, biztosan tá-

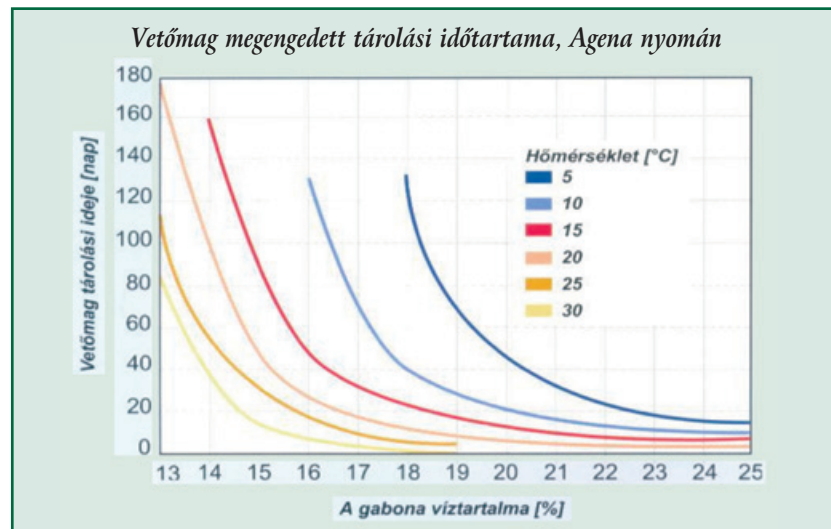

rolható 5–6 hónapig a legjobb minőség megőrzésével, nagy visszamelegedés nélkül.

Vetőmag hűtve tárolás

A gabonavetőmag csírázóképességének megtartása

A vetőmagtárolásban a csírázóképesség megtartása bír a legnagyobb jelentőséggel a tárolás és feldolgozás alatt. Ez a kivételesen magas csírázóképesség különleges bánásmódot igényel. A terménynyedvesség mellett a tárolási hőmérséklet és a tárolás időtartama is döntően befolyásolja a minőséget. A három legfontosabb tényező összefüggését az *ábra* mutatja. Az *ábra* az eredeti csírázóképességet veszi alapul. Jól látható, hogy a megfelelő időben végzett, 10–12 °C-ra történő hűtés a csírázóképesség megtartása mellett a tárolási időt 30 napról 180 napra tolja ki! Ezen kívül az is leolvasható, hogy a gabonavetőmag 18,5 százalék nedvességtartalom mellett, 5 °C-ra hűtve, 100 napig minőségromlás nélkül tárolható, vagy szárításig köztestárolásban tartható. Természetesen, ilyen esetben elengedhetetlen a folyamatos hőmérséklet-

ellenőrzés, és a szükség szerinti utóhűtés.

A csíra károsodásának és ezáltal a csírázóképesség romlásának egyik legjellemzőbb folyamata, amikor a helytelen szellőztetés miatt a szemek felületén kondenzáció történik. Ezért nem szabad soha melegebb levegőt fújni a hideg gabonára, vagy nedvesebb levegőt száraz gabonára. A hűtve tárolás tökéle-

tesen kondicionált hideg levegőt juttat a tárolóba, így független a külső időjárástól, és ezzel kiküszöbölhető a csírázóképesség csökkenésének veszélye.

A technológiát számos német és osztrák vetőmagos cég, valamint már négy hazai vetőmagüzem is alkalmazza.

Lyócsa Kristóf
Zultzer Kft.

Húsz éves az Agromag Kft.

Két évtized egy ember életében meghatározó időszak, míg egy vállalkozás, cég életében akár egy pillanatnak is tűnhet. Különösen, ha a vállalkozást jól megalapozták, és hosszú távon gondolkodnak a vezetői. Az Agromag Kft. is azok közé a cégek közé tartozik, amely tavaly decemberben „betöltötte” huszadik életévét, vagyis belépett a felnőtt korba, s a kezdeti nehézségek után ma tőkeerős, meghatározó szereplője a hazai vetőmagpiacnak. Mátrai Pál ügyvezető igazgató – a kilenc tulajdonos egyike – annak tulajdonítja az Agromag megerősödését, hogy kezdetektől nagy hangsúlyt helyeztek a megújulásra.

A megalakulást a rendszerváltás generálta. Egy cégnél dolgozott ez a kilenc fős csapat, akik – miután a korábbi cég „kiürült”, abban már új perspektívát nem láttak – nem akartak szétszéledni, így új társaságot létrehozva továbbra is együtt kezdtek el dolgozni, de inkább folytatták a munkát. Az Agromag Mezőgazdasági Termékelőállító, Forgalmazó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társa-

ságot 1990. december 10-én alapították, a céget 1991-ben jegyezték be a cégbíróságon.

A kényszer is közbeszólt

Mint minden kezdet, ez is nehéz volt. Mindenki előtt ismert, hogy a rendszerváltás után gombamód szaporodtak el az új vállalkozások. Az állami cégek

Mátrai Pál

megszűntek, rendre privatizálták őket, a biztos munkahelyek bizonytalanná váltak, s ennek következtében a vállalkozói kedv is megnőtt. Sok kényszer-vállalkozás született, amelynek jelentős része ma már nem létezik. A kényszer-vállalkozás azt is jelentette, hogy a vállalkozónak nem, vagy kevés tőkéje volt ahhoz, hogy azonnal erős szereplőként jelenjen meg a piacon. Lépésről-lépésre lehetett csak előrelépni, de csak akkor,

ha a céget valóban növekvő pályára kívánták állítani.

Mátrai Pálék is kicsiben kezdték. Viszonylag kis mennyiségben kezdtek el a vetőmaggal (kukoricáról van szó) kereskedni. Az első bevételeket azonban nem új autó, székház vásárlására fordították, hanem a – kicsit kényszer szülte – stratégiájukat valósították meg. Ez pedig nem volt más, mint, hogy saját jogon forgalmazható fajtákat szereztek. Már a kezdeteknél elhatározták, hogy a céget több lábra állítják, azaz a kereskedelem mellett a termeltetést, egyfajta integratori szerepet is felvállaltak, s a termékfejlesztésről sem akartak lemondani. A kezdeti tőkehiányt – ennek leküzdéséhez nagyfokú elszántság kellett – úgy sikerült áthidalni, hogy volt bizalom a partnerek részéről is. Ez a bizalom azonban csak úgy maradhatott meg, hogy mindenkit időben kifizettek. Egy-egy üzleti tranzakcióval gyakran a cég teljes vagyonát kockáztatták.

Az első nagy lépés

Két évvel a cégalapítás után, elkezdtek kukorica vetőmagot (Furiot) bérelt földön termeltetni, amit aztán bér munkában dolgoztattak fel. Az Agrobankkal is jó kapcsolatot ápoltak, ennek következtében a bank hiteleinek kihelyezésében is közreműködtek. A nagy lépést viszont az jelentette, hogy a francia Maisadour szövetkezet növény-nemesítő intézetével megállapodást kötöttek 1993-ban. Ennek keretében a Maisadour kukorica hibrideket Magyarországon az Agromag Kft. képviselte kizárólagosan, és saját jogon forgalmazhatta.

Abban az évben már 441 hektáron állítottak elő vetőmagot, ebből Hidasháton 195 hektáron, ahol a teljes terménymennyiséget fel is dolgozták. S ekkor fogtak a hibridnapraforgó vetőmag termeltetésbe is. De az 1993-as esztendő más szempontból is fordulópontot

tot hozott a cég életébe: a privatizáció során megvették Telekgerendáson a Békéscsabai Állami Gazdaság vetőmagüzemét. Az üzemet államilag támogatott hitelből korszerűsítették, és egy fejlett, konténeres szárítóberendezéssel bővítették. A feldolgozósort napraforgó vetőmag ideális feldolgozására alkalmasan alakították át. A kialakított technológia lehetővé tette a kíméletes vetőmag-feldolgozást, és a jó minőségű vetőmag-előállítását.

Ahogy nőtt a vetőmag-termeltetés és feldolgozás, úgy erősödött a cég is. Addig ugyanis, amíg nem elég tőkeerős a cég, nem lehet saját fejlesztésekbe, nemesítésbe fogni – hangsúlyozta az igazgató. A francia cég után egyre több üzleti kapcsolat alakult ki, s az országhatáron túlra is eljutottak.

Így pl. Eszékre, ahol az Eszéki Mezőgazdasági Intézettel megállapodást kötöttek az intézet kukorica fajtáinak honosításáról. A kísérletekben megjelennek az első OSSK jelű eszéki hibridek. Közben állami minősítésben részesítik a francia Santana és a Tekila kukorica hibrideket, s ekkor már 725 hektáron termeltetnek vetőmagot, természetesen termeltetési szerződéssel. Ugyancsak termeltetik, egyben forgalmazzák az MTA Martonvásári Kutatóintézet búza fajtáit is. S ebben az évben, miután már 188

millió forint az árbevételük, megveszik a szegedi irodaházat is.

Nem állt meg a növekedés

Úgy tűnik, hogy sikerült a céget anyagiilag, és piaci szempontból is stabilizálni, mivel az 1995-ös esztendőből, az árbevételük elérte az egymilliárd forintot. A Ciba vetőmag-előállításában és -forgalmazásában egyre nagyobb szerep jut az Agromagnak. Bekapcsolódtak az olajipari napraforgó, és az étkezési búza termeltetésébe. Megállapodtak az Újvidéki Földművelési és Konyhakertészeti Intézettel, hogy a búzáikat, napraforgóikat Magyarországon honosítják, előállítják és forgalmazzák. Takarmánykukoricát exportáltak Szlovéniába.

Az 1996-os év sem állítja meg a növekedésüket. Csak címszavakban: az étkezési búza termeltetésük eléri a 15 ezer tonnát. Olajipari napraforgó termeltetésben a Cereol ötödik legnagyobb partnerévé léptek elő. Jelentősen nőtt a napraforgó vetőmag termeltetésük, s ugyancsak jelentősen nő a Tekila, Santana, Madonna értékesítés. A Ciba harmadik legnagyobb vetőmag-forgalmazói (Occitan, Furio). Baján, a Dunaparton telephelyet vásárolnak, ahol terményraktározást, vetőmag és növényvédő szer árusítást végeznek. Megkezdik

Agromag portfólió	
Faj	Jelenleg képviselt fajták száma
Kukorica	7
Napraforgó	0
Őszi búza	14
Őszi árpa	10
Tritikálé	2
Tavaszi árpa	2
Szója	2
Kender	6
Összesen: 8 faj	43 fajta

a legkeresettebb szegedi búzákat vetőmag-termesztését. A Kereskedelmi és Hitelbank jelentős hitelt nyújt az integrációs tevékenységükhöz kapcsolódó termelői finanszírozáshoz.

Kitüntetés a 15. éviért

Az igazgató szinte vég nélkül sorolja az egyéb fontos állomásokat, amelyek az elmúlt húsz évben meghatározták a cég életét. Kizárólagos vetőmag-előállító a Cereol napraforgó fajtáinak (1997–1999). Malmot vásárolnak (1999), beindítják a búzanesztést (1999). Megalapítják az Agrosziget Kft.-t (2000). HVB Európa-hitelt vesznek fel 2004 elején (750 millió forint). Kikötő beruházás az Agroszigetnél (2003–2004). Kompolti őszi árpák képviselője 2004-től. Új raktárak építése (2004, 2005). A 74. OMÉK-on (2005-ben) ágazati I. díjat kaptak a 15 éves munkáért. Mindeközben a minőség javítására is nagy hangsúlyt helyeznek: belső ISO-rendszert alakítanak ki 2006-ban. Bővítették a szárítókapacitásukat, s a vetőmag-feldolgozó technológia folyamatos bővítése, fejlesztése 2006-tól napjainkig tartó folyamat. Ebben nem lehet megállni, hiszen a piaci igények egyre szigorúbbak. A tavalyi árbevételük közel 3,7 milliárd forint volt, amelyből 500 millió forint a saját jogú fajták értékesítéséből származó árbevétel, a Makón lévő ma-

lom forgalma 600 millió forint, míg a többi a terménykereskedelemből és a multinacionális cégeknek végzett vetőmag-előállításból realizálódik.

A cég stratégiai elképzelése kezdetben nem az volt, hogy a más cégeknek való termeltetés lényegesen túllépje a saját anyagok termeltetését, forgalmazását, jelentette ki az igazgató. De be kellett látni, hogy bizonyos hibrid növényfajok esetében (például napraforgó) nem is lehet versenyezni a multinacionális cégekkel, mert a nemesítés, kutatás terén sokkal előrébb vannak, sokkal tőkeerősebbek, mint egy kis magyar cég. A siker és a tőke szoros barátságban van egymással. De a fajtanemesítésben maradt még mozgásterük, kitérési lehetőségük. Ezért rövid- és középtávon külföldi és hazai fajták képviselőjeként, hosszú távon saját fajtáikkal szeretnének jelen lenni a piacon. Mára sikerült olyan termékpalettát kialakítani a külföldi fajtákkal, amelyek a hazai piacon is megállják a helyüket; ezzel egy időben a hazai (kompolti) nemesítésű őszi árpákat a magyar mellett a külföldi piacon is elkezdtek árulni. A kalászosok nemesítésében azonban továbbra is dolgoznak. 2008-ban átvették az egykor világhírű kompolti kendernemesítést, bízva ennek az igazán kevés szereplős piacnak is az ismételt felvirágzásában, de egyelőre a kutatás, nemesítés fix költségeivel szemben a jövedelem nem jelentkezik.

Napraforgó vetőmag-előállítás volumene	
Év	Hektár
1995	600
1996	300
1997	690
1998	800
1999	763
2000	350
2001	410
2002	406
2003	914
2004	946
2005	1.291
2006	1.150
2007	1.772
2008	2.063
2009	2.985
2010	2.010

volt egy jó év, magas volt a kommersz búza ára, jobban fogyott a fémzárolt vetőmag. A malom a betakarításig veszteséges volt, az új búzával ideális állapotba került a tevékenység. Az olajipari napraforgó árak jelentősen elmozdultak, de a belvizek miatti területkiesés problémákat okozott és okoz a mai napig is. A kender vetőmag kézi előállítására végre jelentkeztek, de a belvizek, árvizek, jégverés a területeket jelentősen sújtotta. Egy-két termelőnél azonban kiemelkedő termés volt. A partnerekkel igen jelentős finanszírozási összegek maradtak kint, ez az integrátori szerepkörből adódó kockázat.

Ami az idei évet illeti, az Agromag legnagyobb termeltetési volumene a multinacionális cégek megrendeléseiből származik. A termeltetési lehetőségek az idén nagyobbak, mint amit meg tudnak termeltetni a gazdákkal. Ennek oka, hogy a gabonaárak irreálisan magasak, így a gazdák felhagynak a vetőmagtermesztéssel. A szerződések meghosszabbítása volt az idei tavasz legnehezebb feladata, mondta az igazgató. S mit hoz a jövő? Az élet alakítja továbbra is az Agromag stratégiáját. A legfontosabb feladat a közeljövőben az, hogy olyan szakembergárdát neveljenek ki, akinek át lehet adni a cég vezetését. A jelenlegi tulajdonosok átlagéletkora meghaladja a hatvanat. A cég tőkeerős, stabil a gazdálkodása, így olyan stabil, megbízható, nyelveket beszélő menedzseri gárdát kell kénevelni, amelyik hamarosan átveszi a vezetői stafétabotot, továbbviszi a céget, s az eddigi dinamikával fejleszti.

Hajtun György

Keresik az utódokat

Az igazgató a piaci lehetőségekről szólva hangsúlyozta, hogy a tavalyi esztendő nem kerül a cég aranyoldalaiba. A nagy belvizek (vetésidő eltolódása, kiesett területek), a sok eső miatt nagyon gyenge napraforgó vetőmagtermést takarítottak be, több előállítás meghiúsult. Rossz év volt a napraforgó vetőmag minőségére is (gyenge csíra, rossz kihozatal), a kukorica vetőmag vegyes képet mutatott (a termés jó, a csíra problémás), míg kevés jó minőségű búza termelt. A kalászos vetőmag értékesítése következtében végre

RAPOOL – Repce made in Germany

RAPOOL Hungária Kft. nyitórendezvény Gödöllő, 2011. 03. 29.

Az elmúlt évtizedben a repcetermelés a növénytermesztés egyik legdinamikusabban fejlődő ágazatává nőtte ki magát Európában éppúgy, mint Magyarországon. A repce hasznosíthatóságának sokrétűsége – élelmiszer, takarmány, üzemanyag –, a repce iránti kereslet további emelkedése előrevetíti, hogy a magyarországi növénytermesztés számára is stratégiai jelentőségűvé válik a meglévő és a jövőben megnyíló piaci lehetőségek minél szélesebb kiaknázása.

A kedvező piaci folyamatok, a természetstechnológia színvonalának növekedése mellett, úgy véljük, hogy leginkább a nemesítés, az új fajtákban és hibridekben megjelenő innováció teremtette meg annak az alapját, hogy olyan régiókban is ma már a legjövővelmezőbben termesztendő növények sorába emelkedett a repce, ahol az korábban szinte elképzelhetetlen volt. A biológiai alapok tekintetében túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a RAPOOL csoportba tömörülő német nemesítők voltak azok, akik az elmúlt években a legtöbb újdonsággal, széles és bővülő portfólióval járultak hozzá a genetikai fejlődéshez. Úgy gondoljuk azonban, hogy a repcetermesztők előtt megnyíló kiváló lehetőségek számunkra is szükségessé teszik, hogy a fejlődéshez még szélesebb szakmaisággal jelenjünk meg a jövőben Magyarországon.

A RAPOOL négy, magántulajdonban működő, nem tőzsdei jegyzésű német nemesítőház tulajdona. A legrégebbi és legnagyobb tapasztalat köti össze őket repcében: a kutatás, a nemesítés, a vetőmag-előállítás, a csávázás technológiai fejlesztése. A vetőmag-forgalmazás és a termesztési szaktanácsadás teljes egészében egy kézben összpontosul. A RAPOOL sikerét a szorgalom, a kitartás és a nemesítési víziók alapozták meg. A mai repcék teljesítménye, betegségekkel szembeni ellenálló-képességük, valamint az étkezési-, biodízel- és takarmány célú felhasználásukat biztosító minőségük az általunk végzett munka meghatározó mérföldkövei.

A munkatársaink kiemelkedő szakmai tudása és tapasztalata, valamint a repcetermesztés fejlesztése iránti elkötelezettségünk jelenti a RAPOOL további erősségét.

Sikerességünk legfontosabb elemei közé tartozik a szigorú minősítési rendszerekben vizsgált fajtateljesítmény,

Blum Zoltán

mely kiemelkedő vetőmagminőséggel párosul, a személyes piaci jelenlét, valamint a folyamatos és hosszú távú célokat kitűző befektetési hajlandóság.

A nemesítési innováció nagy hagyományokkal rendelkezik a RAPOOL-ban. Az első nemesítési programok több mint 100 évvel ezelőtt kezdődtek, ezért a RAPOOL a repcenemesítés bölcsőjének tekinthető. A négy nemesítőház hosszú múltra visszatekintő tapasztalata, az ott tevékenykedő nagyszámú szakértő, és a négy saját tenyészkert teszi lehetővé a RAPOOL számára a nagy, szisztematikus nemesítési programok végrehajtását.

Az a genetikai sokszínűség, mely a RAPOOL rendelkezésére áll, egyedülálló a maga nemében. Így valamennyi úttörő jellegű újítás – kezdve a 00-minőségtől, az MSL-hibridek létrehozásán, a saját csávázási technológia kialakításán át egészen a speciális fajták létrehozásáig – a RAPOOL nevéhez kötődik. Ez a széleskörű szakmai know-how teszi a RAPOOL-t a világ egyik vezető repcenemesítőjévé.

Minden egyes régiónak sajátos agroklímatai tulajdonságai vannak. A

RAPOOL rendkívüli tapasztalatának, valamint kiterjedt nemesítői- és kísérleti állomásainak köszönhetően a legkülönbözőbb termőhelyi és időjárási viszonyok közé is képes kiváló teljesítményű fajtákat biztosítani. Ezen kívül a RAPOOL teljes körű szaktanácsadással is támogatja a termelőket. Fajtakérdés, termesztés-technológia, vagy éppen állománykezelések – a RAPOOL ismeri a választ, és támogatja a termelőt a repcetermesztés még sikeresebb tételében.

Minden leányvállalat számára ugyanazon minőségi szabványok érvényesek, mint amiket az anyavállalat is alkalmaz Németországban. A legszigorúbb minőségi követelmények és a legmagasabb szakmai hozzáértés az elvárás világszerte.

Vannak dolgok, melyeket nem szükséges részletesen elmagyarázni. A számok sokszor önmagukért beszélnek.

RAPOOL a számok tükrében:

- 4 német nemesítőház alkotja a RAPOOL tulajdonosi körét,
- 8 leányvállalat: Lengyelországban, Csehországban, Szlovákiában, Bulgáriában, Oroszországban, Kazahsztánban, Fehéroroszországban és Magyarországon,
- 9 őszi és tavaszi repcenemesítő állomás Európában,
- 66 minősített őszi és tavaszi repce van forgalomban,
- 121 szaktanácsadó, akik helyszíni támogatást nyújtanak partnereinknek,
- 175 őszi és tavaszi repce kísérleti állomás Európában,
- 312 ha repce tenyészkert
- 250 000 kísérleti parcella világszerte,
- 2 400 000 ha vetésterület RAPOOL-fajtákkal Európában

Blum Zoltán

ügyvezető

RAPOOL Hungária Kft.

ISTA GM Laborok ellenőrzése

A vizsgálat lehetősége minden GM vizsgáló labor számára adott

A Nemzetközi Vetőmagvizsgáló Szövetség (ISTA) 2002-ben indította nemzetközi jártassági vizsgálatát, melynek célja ellenőrizni, hogy a laboratóriumok mennyire képesek kimutatni a GM vetőmagot a konvencionális (kukorica) vetőmag tételekben.

44 résztvevő GM vizsgáló laboratórium számára küldték meg a vetőmag mintákat. Azon ISTA laboratóriumok számára, melyek akkreditációja GM vizsgálatra is kiterjed, kötelező a jártassági vizsgán való részvétel. A nem ISTA által akkreditált laboratóriumok részvételét szívesen veszik. „Az adatok elemzésének nem az a célja, hogy kiszűrjék az eltérő laborokat, hanem, hogy összehangolják a laboratóriumi teljesítményeket, illetve, hogy adatokat nyerjenek a laboratóriumok közti adatbázishoz” mondta el *Dr. Michael Muschick*, az ISTA főtitkára. Az egyes laboratóriumok adatait bizalmasan kezelik.

Újabb vizsgálati eredmények

2011 februárjában az ISTA bejelentette, hogy a 15. jártassági vizsgálat lenre és kenderre fog vonatkozni. A korábbi tesztekben a kukorica, szója és repce volt érintett. 2009-ben, a 13. ISTA GMO jártassági vizsgálatban a repce Bt11, TC1507 és T25 módosítások, illetve ezek kombinációinak korrekt mennyiségi és minőségi meghatározása volt a feladat. A 2009-es teszt 56 laboratóriumból 50 pontos minőségi meghatározási eredményt hozott. A mennyiségi osztályozás a minőségi eredmények alapján történt, 10 pozitív minta és azok referencia értéke alapján, ebben 2009-ben csupán 43 laboratórium vett részt. A 2010-es teszt eredményei még nem ismertek.

Az akkreditált ISTA laborok listája, illetve további információ a www.seedtest.org címen érhető el.

Forrás: Seed Today 2011//.

Svájc nem találta veszélyesnek a genetikai módosítást

Üvegházi vizsgálatok alapján a Bt kukorica nem meríti ki a talaj termékenységét

A Frickben található Svájci Organikus Mezőgazdasági Kutató Intézet (FiBL) üvegházi vizsgálatai kimutatták, hogy a Bt kukorica nem meríti ki a talaj termékenységét. A kísérletek annak az NFP 59 nevű programnak a keretein belül futottak, melynek fő célja a GM növények természetes élőneinek és kockázatainak elemzése volt. A kísérleti eredményeket február elején hozták nyilvánosságra.

A korábbi, 2010. májusi NFP 59 vizsgálatok a gomba rezisztens GM búzára vonatkoztak, és azt nem találták károsnak a rovar lárvákra, melyek lebontják a növényi maradványokat, ezáltal hozzájárulva a talaj termékenységének fenntartásához.

A Bt kukorica lehetséges hatásainak felméréséhez GM és konvencionális növényeket termesztettek üvegházban, majd elemezték a baktériumok diverzitását, a felszabadult tápanyagokat és a talajban lévő növényi maradványokat. A kutatók nem találtak különbséget a Bt és a konvencionális kukorica között, függetlenül attól, hogy a talaj bio- vagy konvencionális területről származott.

A vita éleződik

Korábban két további, GM búzára vonatkozó kutatás eredményeit ismertették, melyek hasonlóak voltak: nem találtak az ökoszisztémára vonatkozó negatív hatást. Ezek a felfedezések kiélezték a svájci moratóriumról szóló vitát, mely tilalom 2013-ban jár le.

Lieni Flüglstaller, a svájci Nemzeti Tanács tagja és a Nemzeti Tudományos Bizottság elnöke szerint ilyen kutatási eredmények fényében nem lenne érthető, ha a moratóriumot meghosszabbítanák. Szerinte a Nemzeti Tanácsnak el kell döntenie, hogy a genetikai módosítás mellett, vagy az ellen foglal állást.

Az Organikus Kutató Intézet, amely a kukorica talajtermékenységre gyakorolt hatását vizsgálta, eltérően értékeli a helyzetet. Az Intézet szerint a genetikai módosítás értékelésekor figyelembe kell venni a svájci mezőgazdaság fenntartható fejlődését és minőségi stratégiáját. Az Intézet közleményben állítja, hogy a genetikailag módosított növények nem tekinthetők opciónak Svájc elaprózódott mezőgazdasági területein, ahol nem lehetséges a GM és konvencionális növények koegzisztenciájának garantálása, vagy a vásárlók választási szabadságának biztosítása.

Forrás: Seed Today 2011//.

Terjeszkedik a vetőmagcsávázó ipar

Laurence Alexander, a Jeffries & Co. beruházási társaság kémiai analitikusának felmérése szerint a vetőmagcsávázási piac eladásainak értéke 2010-ben elérte a 1,5 mrd USD-t, és éves szinten 10–12%-os növekedést produkál. Alexander szerint „ahogy egyre több tulajdonság halmozódik és integrálódik a vetőmagba, a vetőmagcsávázás úgy tud egyre költség-hatékonyabb megoldást nyújtani a gazdálkodóknak beruházásuk védelmére”.

Palle Pedersen, a Syngenta Seedcare technikai menedzsere – aki korábban maga is gyakorló szójatermesztő volt – szerint a genetikai módosítás és a hibridizáció érdemeit általában elismerik, a csírákori vetőmag túlélés azonban nagyobb részt a vetőmagcsávázás speciális érdeme.

Habár az elmúlt két évtizedben a fungicidek, inszekticidek és nematicidek polimerekkel és ásványi bevonatokkal történő kombinációi voltak alkalmazásban, manapság egyre nő a biológiai csávázás népszerűsége, mely mikroorganizmusokkal harcol a kártevők ellen és elősegíti az erőteljes korai fejlődést. *Brad Griffith*, a Monsanto csávázási üzletágának vezetője szerint a biológiai csávázás piaci részaránya a jelenlegi 20%-ról 2015-re 33%-ra is nőhet.

Jonathan Margolis az AgraQuest kutató és fejlesztő intézet alelnöke szerint rendkívüli lehetőség a jótékony baktériumok bejuttatása a talajba. A baktériumok ugyanis kolóniákat alkotnak a gyökérzónában és egészen a termesztési szezon végéig kitartanak, míg a kémiai bevonatok gyakran lebomlanak, vagy felhígulnak inkább hetek, mint hónapok alatt. Az ellenzők siettek kijelenteni, hogy a mikroorganizmusok érzékenyek a talaj pH-ra, nedvességre és a hőmérsékletre. A szakértők elismerik ezt az állítást, éppen ezért a Monsanto kémiai védelemmel készül ellátni a biológiai alkotórészeket. „A biológiai alkotórészek a csávázás új, eltérő komplexitási szintjét nyújtják, mert nem szükséges kemikáliá-

kat alkalmazni a csávázásban a kártevők elpusztításához. Szeretnénk elmozdítani a csávázást a jelenlegi pozíciójából – melyben csupán biztosító szerepet tölt be a vetőmagon – abba az irányba, hogy segítségével növelni lehessen a végtér-mék minőségét.”

Forrás: Seed Today 2011/1.

Újabb nemzetközi egyezmény a biodiverzitás megővésére

A Nagoya Protokoll (Access and Benefit Sharing)

A genetikai forrásokhoz való hozzáférésről és a javak felhasználásuktól függő egyenlő és méltányos elosztásáról szóló Nagoya Protokollt 2010. október 30-án, Nagoyában fogadták el egy hat éves, gyakran parázs vitákkal tarkított periódus végén. A Protokoll „egy új utazás kezdete, mely a biodiverzitást a fejlesztési eljárások és prioritások főáramlatába helyezi”.

A Protokoll szövege számos kritikus ponton nem világos, így konfliktusokat szülhet. Néhány példa a kétértelműsége: a Protokoll időbeli kiterjedése, a köröközök, a szabadon elérhető tradicionális tudás és a teljesítési mechanizmus szabályozása.

Számos kormány és szakértő régóta szeretné, ha a szabadság kérelmekbe bekerülne egy úgynevezett „hozzáférési előírás”, egy olyan előírás, mely arra vonatkozik, hogy a szabadság kérelmezője köteles hozzáférhetővé tenni minden olyan tradicionális tudást és genetikai forrást, melyet az új fajta előállításánál használt. A „hozzáférési előírás” és a végrehajtásról szóló egyéb köteleességeket egy általános: „alkalmas, hatékony és arányos” kitétellel fedték le, ennek értelmezése azonban a nemzeti hatóságok hatáskörébe tartozik.

A vetőmagipar számára pozitív, hogy a Protokoll felismeri azokat a korábban már létező normákat, melyeket a hozzáférhetőséggel és a javak megosztásával

kapcsolatban lefektetett a növénygenetikai forrásokról szóló Nemzetközi Egyezmény.

A Protokoll önmagában azonban nem nyújt jogi biztonságot azon növénygenetikai források eléréséhez, amelyek nem tartoznak a Nemzetközi Egyezmény hatálya alá, de a vetőmagipar használ, és szüksége van azokra. Ezek hozzáférhetősége azon múlik, hogy a Protokollt hogyan alkalmazzák nemzeti szinten.

A Protokollt 2011. február 2. és 2012. február 1. között lehet aláírni, és az 50. ratifikációt követően 90 nap múlva válik hatályossá. Az első Kormányközi Bizottsági találkozót 2011. júniusában szervezik.

Forrás: ISF Info 2011/1.

Rövid összefoglaló az ISF 2011. januári számában megjelent bizottsági beszámolókról

A *ISF Nemesítői Bizottsága* tájékoztott a Szellemi Tulajdonjogi Bizottság munkájáról (IPC), átnézték és felülvizsgálták az ISF szellemi tulajdonjogokról szóló állásfoglalását, annak speciális témaköreit. A résztvevők nagy része egyetértett abban, hogy ne kelljen licenrdíjat fizetni olyan fajták nemesítésben történő felhasználásakor, melyek szabadalmaztatott tulajdonságot/gént tartalmaznak, azonban szükségesnek tartják, hogy a szabadalmaztatott tulajdonság/gén felhasználásával készült fajta kereskedelmi forgalomba helyezése előtt fizessenek licenrdíjat. Hangsúlyozták, hogy bölcs dolog lenne ezt a licenrdíjat minél hamarabb érvénybe léptetni.

A Nemesítői Bizottság azt javasolta az IPC számára, hogy inkább olyan pozitív listán dolgozzon, amely felsorolja azokat a dolgokat, melyekre a vetőmagiparnak szüksége van, minthogy azt hangsúlyozza, melyeket kellene törölni a

szabadalmi rendszerből, ezáltal megoldási lehetőséget lehetne keresni a szabadság és a növényfajta-oltalom közötti ellentét feloldására.

A Fenntartható Mezőgazdasági Bizottság felajánlotta segítségét a szellemi tulajdonjogok kérdésében a nemzetközi egyezmények vonatkozásában.

A Titkárság az *ISF Szántóföldi növények Szekciója* elé terjesztette a licenrdíj gyűjtési munkacsoport által elért eredményeket. Két ország jelezte újonnan, hogy csatlakozna a programhoz, és információt szolgáltatna a licenrdíj begyűjtésről, valamint néhány további ország érdeklődött a részvétel feltételeiről. Az ülésig 13 ország küldte vissza a kérdőívet és további három dolgozott rajta. Döntés született arról, hogy az eredményeket újságban és szórólap formájában is publikálják. Az ISF honlap jelszóval védett felületén – amely jelenleg felújítás alatt van – is elérhető lesz.

Az utántermesztett vetőmaggal kapcsolatosan a különböző régiókban tapasztalt helyzetről is egyeztettek: az USA keleti részén az utántermesztett búzafajta felhasználása csökkent, mivel szójából az oltalmazott fajták használatát elfogadták, és így csökkent a szója tisztítása iránti igény, a búza tisztítása pedig önmagában alacsony jövedelmezőséget biztosít a tisztítók részére. A különféle betegségek, például a fuzárium jelenléte szintén csökkentette az utántermesztés arányát. Európában is érték el kisebb eredményeket, mint a német szövetség azon törekvése, hogy publikálja az innováció és a megtérülés hiánya közötti összefüggéseket, valamint más szövetségek azon törekvései, hogy az utántermesztett mag kereskedelmi forgalomba hozatalának jogi követelményeit is hangsúlyozzák. Dél-Afrikában javult a helyzet, Argentínában a teljes felhasznált szója vetőmag mennyiség 25%-a volt fémszárolt, 10% után fizették

meg a licenccdíjat, míg a fennmaradó 65% után semmilyen bevétel nem keletkezett a nemesítónél.

A beruházások és innovációk megtérüléséről

Az ESA készített egy elemzést arról, hogy az elmúlt 50 évben hogyan növekedtek a búza és kukorica termésátlagok Amerikában és Európában. A tanulmány szerint az éves termésátlag növekedés kukoricában lényegesen nagyobb volt, mint búzában. Amennyiben csupán az elmúlt 20 év adatait hasonlítjuk össze, a különbség még jelentősebb. A kukorica termésátlagok ilyen nagymértékű növekedése a hibridek és a genetikailag módosított fajták kifejlesztésének tulajdonítható. A kukoricával kapcsolatos K+F beruházások világszerte hétszer nagyobbak, mint a búzával kapcsolatosak. Európában az arány 1:6 volt, vélhetőleg a jelentősebb minősített vetőmag-felhasználás következtében.

Az ISF Zöldség- és Dísznövény Szekción belül található a legtöbb munkacsoport és azok speciális témákra alakult alcsoportjai (vetőmag egészség, növényi betegségek és rezisztencia, GM zöldségek, DNS meghatározás a paradicsom szülői vonalakban), ennek ellenére több új javaslat is érkezett további munkacsoportok alakítására, melyeket az Elnökség az elmúlt évben felülvizsgált.

A szabadalom és növényfajta-oltalom közötti európai vita új fejleményei speciális megközelítésben a zöldség-növényeket is érintik, a zöldség vetőmagok kezelése és minősítése kapcsán. Az Elnökség döntött arról, hogy ezeket a témákat továbbra is napirenden tartják.

Az ülésen felmerült az a kérdés is, hogy milyen módon terjesszék ki tevékenységi körüket a vetőmag egészségre, a kereskedelemi és rendezési szabályokra, a genetikai források elérhetőségére és megosztására, valamint a GM és egyéb nemesítési technikák szabályozására, amennyiben ezek idővel aktuálisak lesznek a dísznövények esetében is.

Az ISF Vetőmag Csávázási és Környezeti Bizottság ülésén különböző programokat mutattak be, melyek célja a környezeti és egészségügyi kockázatok minimalizálása. A javaslatot nagyrészt a francia vetőmagipar és a nemzeti hatóságok dolgozták ki, és együtt mutatták be a csávázási alkalmazások minősítési sémaival. Az Európai Vetőmag Csávázási Biztosítási Rendszer (ESTA) az ESA (Európai Vetőmag Szövetség) által kifejlesztett önkéntes program, melyet 2011 közepén indítanak. A minőségi irányítási rendszer és a kezelők alkalmasságának

ellenőrzésén alapul. Egységes logó alkalmazását teszik lehetővé azok számára, akik csatlakoznak a programhoz. Az ESTA fő célja az volt, hogy a standard protokollokat tovább fejlesszék, és körvizsgálatok segítségével bizonyítható legyen, hogy az eredmények megbízhatóak és megismételhetők.

Egy másik Csávázási Bizottság javaslata a leporlás minimalizálására törekszik. A minőségi fejezet hangsúlyozza a polimerok használatát a csávázás területén, és útmutatást nyújt a csávázott vetőmag kezelésével kapcsolatban a felhasználás minden szintjén.

A zöldség és virágmagok speciális csávázási eljárását is bemutatták, külön kiemelve azokat a nehézségeket, melyekkel a nagyon kicsi vetőmagtétel miatt szembesülnek: a tételek túl kicsik a minőségi mintázáshoz, illetve a leporlási tesztek elvégzéséhez. Döntés született arról, hogy ezzel kapcsolatban tájékoztatást adnak ki, illetve felülvizsgálják az ISF dokumentumok csávázásra vonatkozó részeit. A fejlődő országok részére a csávázás támogatását célzó javaslatot dolgoznak ki.

Forrás: ISF Info 2011/1.

Az Európai Technológiai Platform és az ESA együttműködése

Az Európai Technológiai Platform (ETP) „Növényekkel a jövőért” a növénytermesztő szektor érintettjeinek fórumaként működik az ipar (ESA és egyéni vállalatok), a tudomány (EPSO) és a gazdálkodói társadalom (COPACOGÉCA) részvételével. Az ETP fő adata jövőképet állítani az európai növénytermesztés elé és olyan kutatási programok meghatározása, melyek al-

kalmasak ennek a jövőképeknek a beteljesítésére.

Az ESA legutóbbi elnökségi ülésén nem csupán arról született döntés, hogy az ESA továbbra is támogatja anyagilag a platformot, de arról is, hogy erősíti a közvetlen részvételt az EU jövőbeni kutatási és innovációs irányait és prioritásait kijelölő következő megbeszéléseken (a következő, 8. EU Kutatási és Innovációs Keretprogram euró milliárdok fölött rendelkezik). A fentiek érdekében az ESA úgy döntött, hogy felállít egy speciális Kutatási és Innovációs Munkacsoportot (WGRI), amelybe minden szövetség és egyéni tag meghívást kap. A munkacsoport nagyrészt az ETP számára szeretne háttérrel nyújtani és meghatározni azokat a speciális területeket, melyek a kutatás és innováció területén fontosak a növénytermesztési ipar számára. Főként azon tagok részvételére számítanak, akik speciális kutatási tevékenységgel és tapasztalatokkal rendelkeznek.

A munkacsoport az érintettek bevonásával fogja megtárgyalni a lehetőségeket és kihívásokat, és ezek fényében ad konkrét javaslatokat a speciális célok megvalósítására az alábbi területeken:

Kutatás: ismeretek bővítése a növényekről, azok termesztéséről és valorizációjukról a termékekben

Innováció: az ismeretek átvitele a gyakorlatba és a termékekbe

Oktatás: szakképzett és tudós emberek képzése a kutatás, az ipar és a gazdálkodói területekre.

A legfontosabb, hogy az ESA aktívan részt tud venni a Platform munkájában, és ezen keresztül hatni tud a politikai döntéshozókra: az Európai Bizottságra, az Európai Parlamentre és a tagországokra.

Forrás: ESA Hírlevél 2011/2.

Biodiverzitás és növénynemesítés

A fenntartható mezőgazdasági termelés folytatásának és növelésének legfontosabb eszköze a vetőmag. Az új fajták kiváló minőségű vetőmagja és szaporítóanyaga az alapja a mezőgazdasági és élelmiszeripari előállításnak. A folyamatos fejlesztéssel és az egyre tökéletesebb fajták nemesítésével a vetőmagipar lépést tart az emberiség növekvő igényeivel. A társadalmi elvárásoknak való folyamatos megfelelés és a mezőgazdasági termelés fenntarthatóságához történő hozzájárulás érdekében a növénynemesítés számára nélkülözhetetlen a növényfajok genetikai sokféleségének megőrzése, mivel ez a keresztezéses és szelekciós munka kiindulópontja. A biodiverzitás megőrzése és a genetikai erőforrások hozzáférhetőségének támogatása egyike azoknak a kulcsfontosságú tényezőknél, melyekre szükség van az olyan célok eléréséhez, mint az élelmiszer- és élelmiszerbiztonság, a környezetkímélő és fenntartható mezőgazdasági gyakorlat.

A biodiverzitással kapcsolatos jelenlegi jogi keretrendszer két nemzetközi egyezmény határozza meg. Az egyik az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezménye (United Nations Convention on Biological Diversity – a továbbiakban: CBD), ami nem csupán a növényi, hanem az állati és mikrobiális sokféleségre is kiterjed, a másik pedig a FAO Élelmiszeri és Mezőgazdasági Célú Növényi Génforrásokról szóló Nemzetközi Egyezmény (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture – a továbbiakban: FAO IT GRFA), melynek célja, hogy biztosítsa a globális élelmiszerbiztonságot.

Biodiverzitás és Növénynemesítés – a fogalom meghatározása

Biodiverzitás

A „biodiverzitás” kifejezést elsőként *Raymond F. Dasmann*, vadvilág kutató és természetvédő használta az 1968-ban megjelent, „A different kind of country” című könyvében, melyben szót emelt a természetvédelem érdekében. Azonban a kifejezés csupán az 1980-as évek elején vált általánossá a tudományos és környezetvédelmi körökben.

A tudósok és jogalkotók körében több elfogadott definíció is létezik a biodiverzitás meghatározására, pl. a teljesség, a változás, a változatosság vagy a gének, fajok, ökoszisztémák diverzitása; a természet gazdagsága, diverzitása és a biológiai kapcsolatrendszer; vagy a földi élet bonyolult hálózata. Azonban egy dolog minden definícióban közös, mégpedig, hogy a biodiverzitás többszintű

jelenség, nem korlátozható csupán a növényfajok, az állatok vagy a mikroorganizmusok szintjére, hanem kiterjed a fajokon belüli genetikai variabilitásra, valamint a sivatagok, erdők, hegyek, tavak, folyók stb. ökoszisztémáira.

Növénynemesítés

A növénynemesítés a növényi genetika emberiség érdekében történő felhasználásának tudománya. A növénynemesítés elsődleges célja, hogy az emberi szükségleteknek megfelelően javítsa a termesztett növények minőségét, növelje azok változatosságát és termőképességét.

Már az első civilizációk növénytermesztői is bizonyos tulajdonságok szerint szelektálták a növényeket, mint pl.

a gyorsabb növekedést, nagyobb magot, vagy az edesebb gyümölcsöt részesítették előnyben. Azonban modern növénynemesítésről csupán *Gregor Mendel* 1865-ben publikált tudományos felfedezései óta beszélhetünk. Habár Mendel megállapításait hosszú időn keresztül elutasították, a XX. század elején újra felfedezték azokat, és ez volt a kezdete a növénynemesítői szektor és a specializálódott cégek fejlődésének.

Ahogy egyre jobban megértettük a természetet és annak folyamatait, úgy indulhatott hirtelen fejlődésnek a nemesítés. A modern kémia, biológia, genetika, valamint az információs technológia vívmányai újraértelmezték a tradicionális nemesítési módszerek használatát. Manapság számos különböző nemesítési eljárást alkalmaznak a szelekciótól a molekuláris technikákig, hogy a kívánt tulajdonságokkal rendelkező növényt előállítsák.

Mindamellát a növénynemesítés kifinomult, idő- és költségigényes ágazat maradt hosszú távú célokkal. A K+F beruházások a növénynemesítés esetében az éves forgalom több mint 15%-át adják, ami jóval több, mint a legtöbb ágazatban.

Egy új fajta előállítása akár 12–15 évbe is telhet. A nemesítői munka a kívánt tulajdonságokat hordozó genetikai források kiválasztásával, majd keresztezésével kezdődik. Ezt követően a különböző vonalak és nemesítői anyagok közül a legjobbakat kiválasztják, és a kombinációt stabilizálják, ami még néhány évbe telik. Az új fajtát ezek után különböző klimatikus körülmények között kell vizsgálni, ami szintén hosszú folya-

mat. Végül az új fajtát, mely a gazdák szempontjából többtulajdonságokkal rendelkezik, kereskedelmi mennyiségben kell felszaporítani. Jó példa erre az összetett folyamatra a 'Veery' búzafajta, amelyet 3170 keresztezéssel, 21 országból származó, 51 szülőfajta felhasználásával hoztak létre.

Genetikai erőforrások – kapcsolat a biodiverzitás és a nemesítés között

Növénygenetikai erőforrások és biodiverzitás – a társadalom és a növénynemesítés közös ügye
A genetikai erőforrások képezik a növénynemesítés alapját, és egyúttal megteremtik a kapcsolatot a biodiverzitás és a növénynemesítés között. A növénygenetikai erőforrások lehetőséget nyújtanak a nemesítők számára, hogy szelekción és nemesítésen keresztül új, tökéletesebb fajtákat állítsanak elő, amelyek a kívánt tulajdonságokkal rendelkeznek. Amióta az új fajták előállításához több olyan fajtára van szükség, amelyek olyan speciális tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek közvetlenül befolyásolják a minőséget, az ellenálló képességet és a termésmennyiséget, a nemesítők folyamatosan rendszerezik a fajtákat, a régieket és az újakat, a világszerte rendelkezésre álló növények között kutatnak azok után, amelyek a kívánt tulajdonságokat hordozzák, tehát a sikeresség nagyrészt a világ különböző részein elérhető diverzitástól függ.

Habár a hagyományos nemesítés új genetikai alapanyagai főként a magán-

gyűjteményekben megtalálható modern fajták és más nemesítők által regisztrált fajták közül kerülnek ki, a nemesítők elismerik a tájfajták és a vadon élő rokon fajok értékét és a bennük rejlő lehetőségeket. A vad fajok speciális környezeti körülményekhez alkalmazkodtak, vagy különleges tulajdonságokkal rendelkeznek, mint pl. betegség, kártevő vagy más környezeti stresszel szembeni ellenállóság (hő, szárazság, hideg stb.), valamint a hagyományosan termesztett tájfajták kiemelkedően fontosak lehetnek a fajtanemesítésben.

A genetikai erőforrások változatosságának és hozzáférhetőségének jelentősége megnő, amikor egy kórokozó üti fel a fejét, vagy amikor valamilyen nem várt kihívással kell szembenézni. Jó példa erre, hogy az RGSV (rice grassy stunt vírus) az 1970-es években komoly károkat okozott a rizsföldeken Indonéziától Indiáig. 6273 fajtát vizsgáltak meg, míg végül egy 1966-ban nemesített indiai fajtában megtalálták a szükséges rezisztenciát, majd ezt más fajtákkal keresztezve, azóta is széles körben termesztik.

A vetőmag és a növénynemesítés alkotja a mezőgazdaság alapját. A genetikai sokféleség és az új fajták fejlesztésének segítségével a növénynemesítés megnövelte az élelmisznövények változatosságát, jobban, mint ami valaha elérhető volt a gazdák és a fogyasztók számára. A genetikai sokféleség nem csupán az alapja annak, hogy a fajták és a mezőgazdaság alkalmazkodni tudjon a különböző környezeti körülményekhez és nehézségekhez, mint a szárazság, a kártevők és kórokozók elterjedése vagy a klímaváltozás, hanem az élelmiszertermeléshez és -ellátáshoz is jelentősen hozzájárul. Az élelmiszezbiztonság megteremtéséhez nélkülözhetetlen az új, nagyobb termőképességű, jobb ellenálló képességű, jobban alkalmazkodó fajták nemesítése. A népesség növekedésével, a termőterületek csökkenésével és más potenciális kihívásokkal kell majd szembenéznie a mezőgazdaságnak, amelyek megoldása egyre inkább a genetikai erőforrásokon és a nemesítőkön fog múlni.

A növénynemesítés szerepe a biodiverzitás megőrzésében

A biodiverzitás megőrzésére több módszer is rendelkezésre áll, ezek közül a két legfontosabb: az *in-situ* és az *ex-situ* védelem. Az első esetben a fajokat természetes környezetükben kell megőrizni, pl. védett területek kijelölésével vagy a fa-

jok védelmének jogszabályba foglalásával, míg a második esetben génbankokban, botanikus kertekben stb., a természetes környezetüktől távol őrzik meg a fajokat.

A növénynemesítők számára nélkülözhetetlenek a jó minőségű genetikai erőforrások, ezért alapvető érdekük, hogy részt vegyenek a biodiverzitás megőrzésében. Ez főként a genetikai erőforrások fenntartható használatán, a nemesítésen és a genetikai anyagok génbankokban történő megőrzésén keresztül valósul meg.

A biodiverzitás megőrzése és fenntartható használata

A FAO IT-PGRFA által biztosított többszintű rendszer támogatást nyújt a genetikai erőforrások élelmiszeripari és mezőgazdasági célú fenntartható használatához. A nemesítők számára biztosított szellemi tulajdon védelme sem szabhat gátat a genetikai erőforrások fenntartható használatának és szabad hozzáféréseknek. A növényfajták eme egyedülálló szellemi tulajdonjogi hátterének sarokköve az UPOV (Új Növényfajták Oltalmára Létesült Nemzetközi Szervezet) által kidolgozott rendszer, az ún. nemesítői kiváltság, ami lehetővé teszi az oltalmazott fajták (azaz a genetikai anyag) felhasználását új fajták nemesítéséhez, és az új fajták értékesítését a kiindulási fajta tulajdonosának előzetes engedélye nélkül.

Hosszútávon a fajtafenntartás a nemesített fajták jó minőségének, stabilitásának és termőképességének záloga.

Ráadásul az új fajták szempontjából is fontos a jelenlegi fajták fenntartása. A nemesítő cégek jól rendszerezett fenntartó nemesítésben tartják a fajtákat annak érdekében, hogy azok elérhetőek és a továbbiakban felhasználhatóak legyenek. Ezzel kapcsolatban ki kell emelni a megkülönböztethetőség, az egyöntetűség és az állandóság követelményét, aminek a kereskedelmi forgalomban lévő fajtáknak meg kell felelniük, hogy a kiváló minőség biztosítható legyen. Így tehát vitathatatlan, hogy a követelményeknek való megfelelés nem jár a biodiverzitás csökkenésével.

A nemesítő cégek részt vesznek a régebbi fajták megőrzésében azzal, hogy génbankokban helyezik el azokat. Az 1930-as években növénynemesítők hozták létre az első génbankot azzal a céllal, hogy fenntartsa a mezőgazdasági biodiverzitást és megőrizze a genetikai anyagot. Napjainkban világszerte 1400 génbank működik, ahol több mint 5,4 millió mintát tartanak fenn, melyeknek 48%-a fajta vagy nemesítői vonal. A minták másik felét tájfajták, ill. vad fajok képezik. Megközelítőleg a nemesítő cégek 88%-a vesz részt a genetikai erőforrások megőrzésében, és a kutatásra szánt költségek kb. 5%-át költik az ilyen munkákra. Az ex-situ fajtafenntartásból származó előnyök igazán értékesek a biodiverzitás egészének megőrzése szempontjából. Ezen előnyök kiaknázása érdekében biztosítani kell a megfelelő genetikai diverzitáshoz való folyamatos hozzáférést, és a cél érdekében kulcsfontosságú, hogy óvjuk a génbankokat és az ott megőrzött információt.

A génbankok mellett a növénytermesztők által végzett in-situ védelem is fontos. Az ott megőrzött diverzitás is rendkívül értékes, és a nemesítők felhasználják azt tevékenységük során.

Mindemellett fontos kiemelni, hogy végső soron a gazdák maguk döntenek arról, hogy mit vetnek, így szabadon választhatják ki, hogy mely fajtákat használják, illetve őrzik meg.

Biodiverzitás növelése

Európa a termesztett növények széles választékával rendelkezik, beleértve a kalászosokat, gyümölcs- és zöldségféléket, ipari-, olaj- és takarmánynövényeket, valamint „potenciálisan” felhasználható növényekben is bővelkedik, amelyek komolyan hozzájárulhatnak a mezőgazdasági diverzifikációhoz.

A növénynemesítő a régebbi és újabb fajták genetikai anyagát használja, hogy még jobb fajtákat állítson elő, amelyekből a faj teljes változatossága csak nőhet.

Fenntartható mezőgazdaság

A növekvő mezőgazdasági termelés egyre inkább rákényszerül a termőterületek növelésére a természetes és védett élőhelyek rovására. A legnagyobb kihívást az jelenti, hogy a termőterületek iránti növekvő globális igény mellett csökkentsük az élővilágra gyakorolt nyomást. Az új fajták fejlesztése nagyon fontos és fenntartható utat biztosít a mezőgazdasági fejlődésnek. A nagyobb terméseredmények sokkal inkább a növénynemesítéstől és az új fajtáktól függenek, mint a teljes termőterület növekedésétől.

Bizonyos területeken a termesztés sikerességét a területek szűkössége, a vízhiány, a talajminőség romlása, a

klimaváltozás és a kártevők, kórokozók terjedése fenyegeti. Egyes területeken, ahol a mezőgazdasági növekedés egyre nagyobb fenyegetést jelent az élővilágra nézve, ott a technológiai fejlődés növelheti a fenntartható élelmiszer-előállítás részarányát, és jelentősen csökkentheti a környezeti terhelést.

Következtetések

El kell ismernünk, hogy a nemesítésnek határozott és kulcsfontosságú szerepe van a biodiverzitás megőrzésében és a genetikai erőforrások fenntartható használatának támogatásában. A genetikai erőforrások megőrzése és fenntartható alkalmazása főként a hozzáférhetőségen alapul, amit a nemesítői kiváltság – a növényfajta-oltalom sarokköve – biztosít.

A biodiverzitás, és különösen a termesztett növények rokon fajai nélkülözhetetlenek a növénynemesítés és a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat számára. Számos esetben ezeket a fajokat termesztik, mivel különösen jól teljesítenek zord környezeti körülmények között. Így megőrzésük jelentősen hozzájárul a gazdag diverzitás és a stabilabb agro-ökoszisztémák fenntartásához. Tehát a változatosság fenntartása és alkalmazása meghatározza az élelmezésbiztonságunkat, az egészségünket és a gazdasági jólétünket. Politikai prioritásaink fontos pontja a genetikai diverzitás, amely hozzájárul a stabilitásunkhoz és biztonságunkhoz.

Forrás: ESA Biodiversity and Plant Breeding

A teljes eredeti szöveg megtalálható az ESA honlapján (www.euroseeds.org) „Positions” menüpont „Biodiversity” almenüpontja alatt „ESA Biodiversity Guide” néven.

Merre tart a vetőmagipar?

Gondolatok a vetőmag direktívák felülvizsgálatáról

A vetőmag a mezőgazdasági termelés alapja. A megfelelő minőségű vetőmagellátás ezért nélkülözhetetlen az élelmiszer- és takarmánytermeléshez. Ezt a tényt a tagállamok még az Európai Unió létrejötte előtt felismerték, és kialakították a vetőmag-forgalmazás nemzeti szabályrendszerét. Az EU alapítását és a közös piac létrejöttét követően pedig a nemzeti jogszabályok harmonizációjával kialakult a jelenlegi EU jogszabályrendszer.

Az EU vetőmag szabályozása a fajtaelismerés és a vetőmag-minősítés két pillérén alapul. A szigorú jogszabályi feltételek teljesítése előfeltétele a vetőmag forgalmazásának. A szabályok megalkotásakor alapvető cél: az EU élelmiszezbiztonságának megteremtése, az érintett szektorok versenyképességének javítása, valamint a jogszabályok harmonizációjával az egységes EU vetőmagpiac kialakítása volt. A piaci szereplők döntően azon a véleményen vannak, hogy az EU jogszabályok hozzájárultak ahhoz, hogy a fenti célok teljesülni tudjanak.

Az Európai Unió 2007-ben mégis úgy döntött, hogy a Better Regulation keretében felülvizsgálja a vetőmagokra és szaporítóanyagokra vonatkozó irányelveket. Az egyeztetési folyamatba a hazai vetőmagszakma direkt módon, illetve társszervezetén, az Európai Vetőmag Szövetségen keresztül is bekapcsolódott. A több fordulás konzultáció most jelentős szakaszba ért, hiszen a Bizottság elkészítette helyzetértékelését, melyben felvázolta a lehetséges fejlődési irányokat. Úgy gondolom, hogy a jelenlegi rendszerrel kapcsolatban felmerült főbb problémák, valamint a jövő fajtaelismerésére és vetőmag-minősítésére vonatkozó elképzelések megismerése alapvető fontosságú a vetőmag-szektor, illetve a kapcsolódó ágazatok számára egyaránt.

Melyek a főbb problémák, amelyeken változtatni kell

A jogszabályok túl bonyolultak és nem koherensek

A területet jelenleg 12 alapirányelv és kb. 90 egyéb előírás szabályozza. Az irányelveket eltérő időpontokban és különböző elképzelések alapján alkot-

ták, ezért értelmezésük meglehetősen nehézkes a hatóságok és a vetőmag-szektor számára egyaránt. Jogos elvárás tehát az egyszerűsítés, illetve, hogy a jogszabályok egymással és az egyéb vonatkozó szabályokkal is konzisztensek legyenek.

Jelentős adminisztrációs teher a vállalkozásokon és a hatóságokon

A hatóságok a szükségesnél lényegesen nagyobb mértékben avatkoznak be a fajtaelismerés és a vetőmag-minősítés folyamataiba. A legtöbb tagország folyamatos költségvetési problémákkal küzd, ezért megfontolandó az állami szerepvállalás és a terhek folyamatos csökkentése ezen a területen. Ennek érdekében felül kell vizsgálni, hogy a minősítési folyamatok végzése milyen mértékben adható át a cégek számára oly módon, hogy a forgalmazott vetőmagok minősége ne csökkenjen.

Az EU egységes piac torzulása

A jogszabály felülvizsgálata rávilágított arra, hogy a tagországok nem azonos módon implementálják az uniós előírásokat, amely a közös vetőmagpiac torzulásához vezetett. Ezenkívül nincsenek egységes szabályrendszerek a minősítési költségek és a felelősség megosztása tekintetében sem. A fajtavizsgálati rendszerek sem egységesek, és néhány tagország az EU irányelvekben meghatározottnál szigorúbb vetőmag-minősítési előírásokat fogantatosított.

A fenntarthatóságra vonatkozó tényezők hiánya

A jelenlegi fajtavizsgálati rendszer a fajták termőképességének javítását célozza. Noha a fajták teljesítménye továbbra is fontos tényező, a jövő fajtaelismerési rendszerében a kevesebb műtrágya, növényvédő szer és víz fel-

használásával is hatékonyan természet-hető fajták iránti fokozott igényeknek is meg kell jelenniük.

Lehetséges alternatívák, megoldási javaslatok

Az előbbiekben említett problémák kezelése és a megfogalmazott stratégiai célok elérése érdekében a Bizottság öt különböző megoldási javaslatot (szcenárió) dolgozott ki.

1. A minősítési rendszer nem változna, de a költségek teljes mértékben a cégeket terhelnék

Ez a változat tulajdonképpen a jelenlegi rendszert teljes mértékben érintetlenül hagyná, mindösszesen a minősítési díjak kötelezővé tételével, ezen a téren megszüntetné a tagországok között fennálló jelentős különbségeket.

2. A minősítési rendszer technikai elemei lényegében nem változnának, csak bizonyos feladatok a hatósági felügyelet fenntartása mellett átkerülnének a cégekhez

Ebben az elgondolásban lényegében már több tagországban a vetőmag-minősítés során alkalmazott átruházott jogkörű minősítés kiterjesztése történne. A legnagyobb változás az lenne, hogy a fajtaelismerés a megfelelő Közöségi Növényfajta Hivatal (CPVO) auditot követően a cégek számára is végezhető lenne ebben a formában. A teljes körű hatósági minősítés továbbra is elérhető lenne azon vállalkozások számára, akik nem tudják, vagy nem akarják ezeket a feladatokat saját maguk elvégezni.

3. A gazdasági értékvizsgálat (VCU) és a hivatalos vetőmag-minősítés opcionális

A fajta használati értékéért kizárólag a nemesítő felelne. Az átláthatóság megteremtése érdekében EU szintű harmonizált vizsgálati metodika kerülne kidolgozásra, és a fajta elismerése és elneve-

zése EU szinten a CPVO hatáskörében történne.

A vetőmag-minősítés a zöldségvetőmagokhoz hasonlóan egységes minimum kritériumok betartása mellett céggaranciális rendszerben történne. Kizárólag az exportálandó vetőmag tételekre lenne kötelező a hatósági vetőmag-minősítés.

4. Kötelező alapminősítés és önkéntes magasabb szintű fajta-elismerési és vetőmag-minősítési rendszer

A kötelező elismerés, minősítés főként növény-egészségügyi, adaptációs, valamint nyomon követhetőségi célokat szolgálna. Az elképzelés egy kétszintű minősítési rendszert eredményezne. A hatósági minősítést kizárólag olyan növényfajoknál tenné kötelezővé, amely növény-egészségügyi, környezeti vagy egészségügyi szempontból speciális kockázatot jelent.

5. Központosított EU fajtaregisztációs eljárás és teljes mértékben harmonizált vetőmag-minősítési rendszer

E verzió szerint a CPVO hatáskörébe kerülne a fajtaelismeréshez szükséges vizsgálatok koordinációja. A fajtát közvetlenül a CPVO számára kellene bejelenteni, aki a tagországokban auditált fajtakísérleti állomásokat bízná meg a vizsgálatok elvégzésével.

A vetőmag minősítését a cégek a hatósági kontroll mellett átruházott jogkörben végeznék. A teljes körű hatósági minősítés ebben az esetben is elérhető lenne azon vállalkozások számára, akik nem tudják, vagy nem akarják ezeket a feladatokat saját maguk elvégezni. A harmonizációt erősítendő, ha egy tagország a vetőmag-minősítés tekintetében a közösségi előírásoknál szigorúbb feltételeket kíván alkalmazni, azt engedélyeztetnie kell Unió szinten.

Várhatóan még számos további vita és konzultáció előzi meg az EU vetőmag-forgalmazás szabályozásának átalakításáról szóló végső döntést. Az is valószínűsíthető, hogy a fentiekben kifejtett alternatívák közül egyik sem fog teljes mértékben megvalósulni. Az elképzelések közös eleme viszont, hogy az állami szerepvállalás tovább csökkenjen, és a vizsgálatok egyre nagyobb részét, döntően hatósági felügyelet mellett a cégek végezzék. A vetőmagipar alapvető érdeke egy olyan, a jelenleginél hatékonyabb, rugalmasabb és olcsóbb rendszer kialakítása, ami ösztönzi az innovációt, növeli a versenyképességet és a vetőmag kiváló minősége továbbra is garantált.

Ruthner Szabolcs

Szervezeti hírek

Megbeszélést tartott a Kalászos Szekció Bizottság

A VSZT Kalászos Szekció Bizottsága február 3-án tartott kibővített ülésén értékelte a 2010. évi őszi szezon. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a rendkívüli időjárási körülmények jelentős hatást gyakoroltak a vetőmagpiacra. A vetőmag-felhasználás vonatkozásában a VSZT adatgyűjtése alapján az állapítható meg, hogy sajnos nem növekedett, továbbra is mélyponton van a vetőmag-felújítási hajlandóság a gazdák körében. Az MgSzH illetékes Igazgatóságának tájékoztatása szerint az őszi kalászosok szaporító területének évek óta tartó visszaesési tendenciája tovább folytatódott. Sok helyen nem tudták elvetni az őszi kalászosokat, az elvetett területek egy része pedig várhatóan nem éli túl a telet, így a szaporító területek tovább csökkennek.

A tavaszi kalászosok vetőmagpiaci helyzetéről a jelenlévők úgy vélekedtek, hogy a szokatlan körülmények miatt az átlagosnál nagyobb kereslet mutatkozhat egyes fajok, illetve fajták iránt, és akár vetőmaghiány is kialakulhat.

A Bizottság úgy látta, hogy továbbra is nagyon fontos a gazdák figyelmét felhívni a fémzárolt vetőmag használatának, a felújítási arány növelésének fontosságára, hiszen a minőségi fémzárolt vetőmaghasználat az alapja az egységes, jó minőségű áru alap előállításának. Különös tekintettel arra, hogy a tavalyi csapadékos időjárás következtében megnő a gombabetegségekkel való fertőzöttség valószínűsége az ellenőrizetlen vetőmagtélékben.

A vetőmag-forgalmazók és a fajtatulajdonosok egyeztettek a promóciós vetőmagzsákokkal kapcsolatban

A fajtatulajdonosok és a forgalmazók között több körös egyeztetésre került sor a promóciós zsákokkal kapcsolatban. A megbeszélésre elsődlegesen azért volt szükség, mert a promóciós zsákok jelenléte zavarja a hamis vetőmag kiszűrését, mivel a promóciós zsákok útja sok esetben követhetetlen, azok adminisztrációja nem mindig megfelelő, és csökkenti a forgalmazók által értékesíthető mennyiséget.

Megállapodás született, hogy a forgalmazók és a fajtatulajdonosok egyaránt törekednek arra, hogy a termelőkhez kerülő grátisz zsákok felhasználásra kerüljenek, valamint azok dokumentálására és bizonylatolására kiemelten figyelnek. A két termékpálya további egyeztetéseket tervez a konkrét és egyéb kereskedelempolitikai kérdésekben is, amely a vetőmag-forgalmazás átláthatóságát biztosítja.

Ülésezett a VSZT elnöksége

Az Elnökség elfogadta az Ellenőrző Bizottság előterjesztése alapján a 2010. évi pénzügyi beszámolót és a 2011. évi gazdálkodási tervet.

A Szerkesztő Bizottság beszámolt a Vetőmag újság megújításával kapcsolatos, elmúlt két éves munkáról. A Szerkesztő Bizottság egy kérdőív formájában fel kívánja mérni az olvasói elégedettséget.

Tisztelt Olvasónk!

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács által kiadott Vetőmag Újságot az elmúlt évek során – egy 2008. évi elhatározást követően – igyekeztünk egyre színesebbé, olvasmányosabbá, informatívabbá, érdekesebbé tenni olvasóink számára.

Az elmúlt két évben folyamatosan arra törekedtünk, hogy a Vetőmag Újság a vetőmag szakma által elismert, szeretett lap legyen, mely a közvetlen szakmai körökön kívül is összeforr a vetőmag szakma nevével, mintegy fémjelezve azt. Ennek érdekében alakítottuk ki az igényes külső megjelenést, illetve a lap hasábjain a szakma által elért eredményeket, sikereket és a megoldandó feladatokat hangsúlyoztuk.

Számunkra rendkívül fontos, hogy megismerjük az olvasók véleményét, illetve javaslataik alapján készek vagyunk arra, hogy tovább formáljuk a Vetőmag Újságot.

Ennek érdekében tisztelettel kérjük, hogy töltsd ki a www.vszth.hu oldalon található rövid kérdőívet!

Köszönettel:
Vetőmag Újság Szerkesztő Bizottsága

A 2008-ban megalakított Fajtakísérleti Innovációs Tanácsba (FIT) a Gabonakereskedők és Feldolgozók Szövetsége egy tagot, a VSZT három tagot, a GOSZ öt tagot delegál három évre. A hároméves periódus az idei évben lejárt, ezért az elnökségnek döntenie kellett a tisztség megújításáról. Mivel a VSZT által delegált FIT tagok (Kolop László, Dr. Árendás Tamás, Dr. Veress Zoltán) továbbra is szívesen vállalják a munka folytatását, az elnökség meghosszabbította a FIT tagok megbízatását. A tanács egyrészről megszervezi a posztregisztrációs kísérletek finanszírozását, felügyeletét, biztosítja a vizsgálati rendszer objektív és átlátható működését, másrészről felel a kísérleti helyek, a résztvevő fajták – hibridek – számának meghatározásáért, kiválasztásáért, valamint a kísérleti metodika kialakításáért.

A színes tasakos vetőmagvakat forgalmazó cégek létre kívánják hozni egy népszerűsítő alapot. Ennek érdekében módosult a VSZT Szervezeti és Működési Rendje, amelybe belekerült a népszerűsítést szolgáló alszámla használatának szabályzata. A bankszámlán felhalmozódó összeg felhasználásáról szóló döntést csak a résztvevők hozhatják meg. A csoporthoz való csatlakozás önkéntes, az alszámlához való hozzájárulás nem tehető kötelezővé.

Megkezdődött a Vetőmag Ágazati Stratégia kialakítása

Szövetségünk ülésein hosszú idő óta visszatérő igény, hogy ki kell alakítani egy Ágazati Stratégiát, melyben hosszú távú célokat tűzünk ki, illetve meghatározzuk a szakma identitását, értékeit. A Stratégia konkrét kialakítása azonban sokáig váratott magára, hiszen egy rendkívül hosszadalmas folyamatról, munkáról van szó.

Az elmúlt időszakban azonban különböző fórumokon szembesülnünk kellett azzal, hogy a vetőmag szakma megítélése fokozatosan romlik. Hiába tudjuk, hogy a szakma rendkívül komoly értéket állít elő (mind fizikai, mind szellemi értelemben), számos embernek ad munkát és megélhetést, világszerte elismert a hazánkban felhalmozott szakmai tudás, ha a külső megítélés nem ezt tükrözi. Ezen az állapoton mindenképpen változtatni kívánunk, ennek érdekében az Elnökség létrehozott egy Stratégia Alkotó Munkacsoportot, melynek feladata az ágazat hosszú távú, egységes Stratégiájának kialakítása.

A Stratégia Alkotó Munkacsoport tagjai olyan módon lettek kiválasztva, hogy a csoportban minden szekció, termékpálya és cégforma reprezentálva legyen. Ez az összetétel a Munkacsoportot képessé teszi arra, hogy a teljes vetőmagágazatot annak bonyolult összefüggéseiben átlássa, és a lényeges pontokat kiemelve. A Munkacsoport első ülésén a résztvevők áttekintették azon indikátorok listáját, amelyekkel az ágazatot a jelenleginél jobban lehetne jellemezni, azon mutatókat, amelyek kiemelik a vetőmagszektor pozitív oldalát. A munka során kiderült, hogy vannak olyan mutatók, amelyek konkrétan nem ismertek, az ágazati megítélés azonban nagyban javíthatják. Ezen indikátorok feltérképezése érdekében kérdőívet küldtek ki a Tagság számára, a következő lépés a beérkezett adatok értékelése és az ágazati elemzések elkészítése lesz.

A VSZT Stratégia Alkotó Munkacsoportjának tagjai:

Pavelka Árpád (elnök),
Bíró János (Ipari Növények Szekció Bizottság, Forgalmazói TP),
Feczák János (Takarmánynövények Szekció Bizottság, Forgalmazói TP),
Kovács Géza (Biovetőmag Szekció Bizottság, Fajtatulajdonosi TP),
Dr. Láng László (Kalászos növények Szekció Bizottság, Fajtatulajdonosi TP),

Miskucz Péter (Kukorica vetőmag Szekció Bizottság, Szaporítói TP),
Mundweil József (Zöldségnövények Szekció Bizottság, Forgalmazói TP),
Virágné Pintér Gabriella (Nagymagvú Hüvelyesek Szekció Bizottság, Forgalmazói TP),
Dr. Ruthner Szabolcs (VSZT ügyvezető igazgató),
Takács Géza (VSZT elnök).

Az Ágazati Stratégiának ugyan egyenesnek kell lennie, mégis különböző feladatokat kell, hogy betöltsön. A hazai vetőmagszektor képviselnie kell a belföldi vetőmag-felhasználók, a szakmapolitikai irányítás és a külföldi szakma felé. Mindezeket túl olyan célokat kell kitűznie az ágazat élé, melyek megvalósítása egyértelmű, közös érdek és a teljes vetőmagszektor egy emberként tud mögójuk felsorakozni.

A Stratégia Alkotó Munkacsoport célja az, hogy olyan Stratégiát alakítson ki, mely a vetőmagágazatot helyére pozicionálja, azaz világossá teszi értékeit, és az általa elért eredményeket, társadalmi és gazdasági hasznokat. El kívánjuk érni, hogy a VSZT lépései, akciói következetesen felfűzhetőek legyenek a Stratégia mentén, és amennyiben a szektor bármely szereplője nyilatkozik az ágazat nevében, azt a Stratégiában megfogalmazott elvek, iránymutatások alapján biztonsággal megtehesse.

Magyar Növénytermesztők Egyesülete

A rendelkező nyilatkozat a befizetett adó **1%**-áról.

Kedvezményezett adószáma: **19010454-1-42**

Kedvezményezett neve: **Magyar Növénytermesztők Egyesülete**

Tudnivalók:
A nyilatkozatot tegye olyan szabvány méretű postai borítékba, amely e lap méretét csak annyiban haladja meg, hogy abban a nyilatkozat elhelyezhető legyen.
Amennyiben egyház javára is rendelkezik, a két nyilatkozatot egy borítékban kell elhelyezni.

FONTOS!
Rendelkezése csak akkor érvényes és teljesíthető, ha a borítékban az **ÖN nevét, lakcímét és adóazonosító jelét** pontosan feltünteti és a borítékot a leragasztás mentén keresztben aláírta.

Segítségére feltétlenül számíthatunk!

Marton L. Csaba
az MNE elnöke

Hírek, események

29/2011. (IV. 22.) VM rendelet

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet módosításáról.

Fontos változás, hogy a gazdálkodó ugyanazon a területen négy egymást követő éven keresztül termeszthet hibridkukorica vetőmagot. A rendelet megtalálható a Magyar Közlöny 2011/42. számában.

(www.kozlonykiado.hu)

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal kiemelten ellenőrzi a vetőmag nagykereskedelmet

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal közölte a 2011. évi ellenőrzésre vonatkozó irányelveket. Idén az ellenőrizendő főbb tevékenységi körök között a vetőmag nagykereskedelem is helyet kapott.

(www.afeh.hu)

ESA Kögyűlés 2011 Budapest

Az Európai Vetőmag Szövetség 2011. október 16. és 18. között Budapesten tartja éves közgyűlésével egybekötött kereskedelmi találkozóját. Tavaly több mint 500 vetőmagos szakember vett részt az eseményen a világ minden tájáról. A kedvezményes regisztrációs időszak 2011. július 31-ig tart. Mivel a

VSZT az ESA tagja, minden VSZT tag kedvezményesen regisztrálhat.

Az eseményről bővebb információ, valamint regisztrációs lehetőség a <http://esa2011.conceptum.eu/> címen található.

Az EU Közös Fajtakatalógusának változása

Megjelent a Szántóföldi növények 29. kiadásának 3. kiegészítése, illetve a Zöldségnövények 29. kiadásának 2. kiegészítése. A frissítések, valamint a teljes listák elérhetők a VSZT honlapjáról.

(www.vszth.hu)

Szántóföldi Növények Nemzeti Fajtajegyzéke 2011

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal közzétette a 2011. évi szántóföldi növények nemzeti fajtajegyzékét.

(www.mgszh.gov.hu)

A VM támogatja a Vöröskereszt Konyhakert Programját

Nagyszabású vetőmag programot indított a Magyar Vöröskereszt az ország két legerősebb régiójában, Borsod-Abaúj-Zemplén és a Jász-Nagykun-Szolnok megyében. A Konyhakert Program keretében a szervezet 8000 csomag vetőmagot osztott szét. A kezdeményezést a Vidékfejlesztési Minisztérium is támogatja.

(www.kormany.hu/hu/vidékfejlesztési-minisztérium)

Vesd bele magad!

A Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával elindult a Fialat Gazdák Magyarországi Szövetségének (AGRYA) Vesd bele magad! programja. A mozgalom keretében már 2000 kisiskolás kapott vetőmagot, hogy saját borsót, répát termesszen.

(www.vesdbelemagad.hu)

14/2011. (II. 24.) VM rendelet

A zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet módosításáról. A rendelet megtalálható a Magyar Közlöny 2011/17. számában.

(www.kozlonykiado.hu)

16/2011. (III. 2.) VM rendelet

A szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet módosításáról. A rendelet megtalálható a Magyar Közlöny 2011/20. számában.

(www.kozlonykiado.hu)

20/2011. (III. 25.) VM rendelet

A Magyar Közlöny 2011/32. számában megjelent a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet módosítása.

(www.kozlonykiado.hu)

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS LAPJA

Elérhetőség: dr. Ruthner Szabolcs ügyvezető igazgató

1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b • Tel. 06-1-332-5755, Fax: 06-1-302-6507 • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszth.hu

Felelős szerkesztő: Hajtun György

Szerkesztő Bizottság: Dr. Balikó Sándor /elnök/ (Bóly Zrt) • Bíró János (Syngenta Seeds) • Blum Zoltán (Saaten Union) • Pavelka Árpád (ZKI) • Virágné Pintér Gabriella (Gabonakutató)

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója